

پایداری در حمام‌های ایرانی

سارا قلعه‌آ*، زهره خالصی، علی علایی

*دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات کرمانشاه Ghaleay_sara@yahoo.com

دانشجوی کارشناسی ارشد معماری دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات کرمانشاه zohrehkhalesi@yahoo.com

استاد دانشگاه و عضو هیئت علمی آموزشکده فنی حرفه ای سما واحد کرمانشاه Alia_archi@yahoo.com

چکیده

سال هاست که سخن از حفظ، احیا و بازنده سازی ارزش های گذشته است و همه صاحب نظران متف القولند که حفظ ارزش های اجتماعی و فرهنگی موجب هویت ملی است. از این گستره، معماری که از پر اهمیت ترین عناصر ارزشی هر ملت است، سهم بسزائی دارد و درک این معنا در حیطه معماری بعهدہ معماران این عصر گذاشته می شود. معماری سنتی سرشار از نکاتی است که ممکن است گاهی گوشه ای از آن کشف و مورد استفاده قرار گیرد. هر گاه بخواهیم به دنبال الگوی موکد پایداری معماری در میان بناها و فضاهای کاربردی- تاریخی خود باشیم، نمی توانیم طرح ریزی و شکل گیری حمام های ایرانی را منطبق با این مقوله به شمار نیاوریم. هرگاه اثرگذاری مولفه هایی متعدد که از مهمترین مصادیق پایداری معماری به شمار می آیند در شکل گیری فضاها و بخشهای حمام ایرانی همچون تنظیم دما، رطوبت، بررسی شرایط اقلیمی، مسیر دسترسی و قرار گیری در داخل بافت شهری، منابع آب و سیستم دفع فاضلاب مورد بررسی قرار گیرد و خوانشی دوباره بر طرح معماری حمامهای ایرانی صورت پذیرد، ارزشهای عینی و ذهنی برخاسته از سنتها و فرهنگ و عقبه تاریخی این مرز و بوم حاصل شده و به ما این مهم را می نمایاند که تا چه اندازه مبحث پایداری معماری و توسعه پایدار در تاریخ و معماری ما ریشه دار بوده است. در این مقاله سعی خواهد شد با رویکردی توصیفی- کاربردی موشکافانه تر به بررسی مفاهیم معماری پایدار و با استفاده از مطالعات کتابخانه ای و میدانی بازخوانی مبانی معماری حمام های ایران در جهت رسیدن به مدلی در توسعه پایدار معماری پرداخته ؛ به این نتیجه مهم دست یافتیم که اگر هر بنای تاریخی به جای مانده از گذشته را به عنوان سند تاریخی از فرهنگ و گذشته خود بدانیم ؛ می توان با مطالعه بر روی آن و خوانش طرح معماریش اطلاعات را گردآوری کرد و این آنها را مورد ارزیابی قرار داد. دستاورد این ارزیابی را میتوان از طریق سازگار کردن و هم خوانی این اطلاعات و مفاهیم بر گرفته از پیشینه تاریخی خود با شرایط روز و نگاهی به آینده چنان حاصل نمود که الگویی معین و پایا از معماری پایدار روی میز خود قرار دهیم.

واژه های کلیدی: حمام ایرانی، توسعه پایدار، فضاهای حمام، معماری پایدار

۱- مقدمه

معماری سنتی ایران دارای پشتوانه ای قوی و پربار از جنبه های گوناگون پایداری، هنر و فرهنگ ایرانی است و خود سهم و ارزش ویژه ای را از این هنر و فرهنگ نمایش می دهد. بررسی این ویژگی ها می تواند در خدمت برنامه ریزی، طراحی و مردمی